

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	42829
Nom	Aspectes penals de la violència contra la dona
Cicle	Màster
Crèdits ECTS	3.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
2130 - M.U. en Dret i Violència de Gènere 12-V.1	Facultat de Dret	1	Segon quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
2130 - M.U. en Dret i Violència de Gènere 12-V.1	3 - Protocols d'actuació contra la violència de gènere	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
LLORIA GARCIA, MARIA DE LA PAZ	72 - Dret Penal

RESUM

"L'assignatura té com a objecte estudiar les figures que el Codi penal dedica al que es coneix com a maltractament en l'àmbit de la relació de parella, com a forma de violència directa, per un costat i, d'un altre, a l'explicació del tractament penal d'actuacions de violència sobre la dona que no tenen a veure amb els delictes de lesions, però sí amb altres formes de dominació o supeditació. Els objectius se centren en: a) conèixer en profunditat la regulació penal en la matèria b) adquirir els coneixements suficients sobre la interpretació doctrinal i jurisprudencial dels tipus penals i la seua aplicació pels jutjats de violència c) detectar els possibles problemes de constitucionalitat davant de determinades interpretacions i intentar superar-los d) valorar la conveniència d'aplicació d'un tipus o un altre en funció de la naturalesa del cas e) reflexionar sobre l'eficàcia de l'aplicació del Dret penal a qualsevol supòsit"

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

2130 - M.U. en Dret i Violència de Gènere 12-V.1

- Que els estudiants sàpiguen aplicar els coneixements adquirits i la seua capacitat de resolució de problemes en entorns nous o poc coneguts dins de contextos més amplis (o multidisciplinaris) relacionats amb la seua àrea d'estudi.
- Que els estudiants siguen capaços d'integrar coneixements i afrontar la complexitat de formular judicis a partir d'una informació que, sent incompleta o limitada, incloga reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels seus coneixements i judicis.
- Que els estudiants sàpiguen comunicar les conclusions (i els coneixements i les raons últimes que les sustenten) a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats.
- Que els estudiants posseïsquen les habilitats d'aprenentatge que els permeten continuar estudiant d'una forma que haurà de ser en gran manera autodirigida o autònoma.
- Posseir i comprendre coneixements que aportin una base o oportunitat de ser originals en el desenvolupament i / o aplicació d'idees, sovint en un context de recerca.
- Conèixer i comprendre els problemes jurídics nous de la nostra societat de forma sistemàtica, amb actitud crítica, transdisciplinària, amb la perspectiva nacional i internacional, amb la degut anàlisi dels seus orígens i les seues conseqüències.
- Localitzar i analitzar els problemes jurídics sobre la base del respecte als drets i principis fonamentals propis d'un Estat Democràtic i de Dret, on no cap discriminació per raó de l'origen, procedència social ni per raó del sexe.
- Aplicar i integrar els coneixements transdisciplinàries adquirits amb actitud crítica i des de la perspectiva de gènere, com a ferramentes per a generar Justícia, Igualtat i Seguretat en qualsevol Estat.
- Manejar les tècniques i ferramentes especialitzades per a obtenció informació i saber utilitzar els instruments jurídics avançats, habilitats i mètodes d'investigació, des de la seua perspectiva teòrica i pràctica, amb aplicació a l'àmbit d'estudi que es tracte.
- Obtindre els coneixements i habilitats bàsiques per a l'argumentació jurídica, per a la seua comunicació en fòrums especialitzats i generalistes, de forma oral i/o escrita, i fer-ho de forma clara, precisa i convincent.

- Tindre la capacitat de dissenyar processos d'investigació en un determinat àmbit temàtic dins dels estàndards de qualitat i integritat acadèmica.
- Desenvolupar nous mètodes d'aprenentatge, presencials i no presencials, exercitant l'autonomia personal, el control de la busca i interpretació de les fonts d'informació.
- Saber treballar en equips multidisciplinaris reproduint casos i contextos reals.
- Participar en debats i discussions, liderar-ho, coordinar-los i resumir-los i saber extraure les conclusions més rellevants.
- Utilitzar les tècniques d'exposició de coneixement més rellevants.
- Identificar, valorar i integrar en la presa de decisions aquells problemes jurídics que es plantegen des de les perspectiva multidisciplinàries i amb l'enfocament de la Igualtat i Gènere i requereixen un major nivell d'investigació jurídica i afrontar-los de manera flexible i plural.
- Utilitzar de forma rigorosa i segura, tant individualment com en grup, des d'una perspectiva multidisciplinària, els coneixements avançats adquirits i aplicables a problemes jurídics de contingut plural en la nostra complexa societat actual.
- Integrar els coneixements jurídics, sociològics, educatius adquirits, sabent entendre i explicar la unitària naturalesa d'estos problemes i de les seues solucions en l'àmbit del gènere.
- Aprofundir en la naturalesa comuna d'estos problemes tant en l'ordenament jurídic nacional com l'internacional, aprofundint en solucions comunes interconnectades com a ferramenta per a generar Igualtat, Justícia i Seguretat jurídica.
- Desenrotllar la capacitat per a treballar en equip, amb les funcions de lideratge pròpies i amb les habilitats d'argumentació i estructuració del debat en grup a fi a aconseguir el correcte i fluid funcionament del grup humà assignat.
- Analitzar de forma autònoma, creativa i crítica, amb arguments jurídics sòlids i elaborats, la matèria seleccionada per a la investigació i els seus matisos transversals.
- Ser capaç de realitzar un estudi d'investigació multidisciplinària des de la perspectiva de gènere metodològicament adequat i competitiu per a ser publicat en revistes científiques indexades.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Estiguin aquesta matèria s'aborden les qüestions més importants que en el moment actual es troben presents en qualsevol model de protecció de la dona sotmesa a abusos de poder , especialment enfocat a la tutela judicial enfront d'ells ia l'eradicació del delictes . Per a això es partirà de l'experiència espanyola amb explicació del complex entramat social , policial i judicial destinat a aquesta finalitat . Es tracta de reflexionar de manera crítica sobre les qüestions jurídiques més delicades que comporta aquest sistema que els porti coneixement i interès a l'hora de seleccionar el tema que finalment hauran de desenvolupar i on aplicar les eines metodològiques del mòdul II i IV .

En aquest apartat podran contrastar els seus sistemes nacionals amb una experiència real , avantguardista i dotada d'enormes matisos pràctics , desenvolupant un coneixement global i multidisciplinari del problema concret objecte d'estudi. Així , el / la alumne / a tindrà els coneixements necessaris per a abordar dissenys d'aquest tipus de tutela complexa i coordinada sobre les bases de la Igualtat , Justícia i Seguretat . Igualment , a partir d'aquest moment disposarà d'una pluralitat de temes d'interès- cosa que resulta fonamental si pensem que estem davant d'uns estudis l'objectiu últim és la

iniciació i consolidació en l'activitat investigadora i la futura obtenció del títol de doctor - que li permetin fixar els àmbits temàtics sobre els quals va a treballar en la seva futura tesi doctoral .

S'inclou un conjunt de mòduls de naturalesa substantiva i processal de caràcter presencial . Al costat dels mòduls de naturalesa penal , on s'estudiaran tots els tipus penals delictius possibles , s'impartiran els mòduls explicatius dels Protocols d'actuació Policial , del Centre Dona 24 hores o similars , serveis sociosanitaris , de l'Institut de Medicina Legal , Jutjats , Torn d'Ofici , etc .

Amb aquesta formació l'alumnat ha d'obtenir un conjunt de coneixements necessaris tant per a poder moure en un context nacional , principalment , i internacional - com a sistema pioner en garanties cap a la dona abusada i violentada en els seus drets - , sobre les bases de la justícia , seguretat i l'ètica professional , com per poder comptar amb un ampli ventall de temes actuals , vinculats a l'àmbit de l'activitat de jutjats , que li permetin fixar els àmbits temàtics sobre els quals va a treballar en la seva futura tesi doctoral .

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. Lliçó 1: Dret Penal, política criminal i dona.

- 1.1. Introducció. Els principis limitadors del *ius *puniendi de l'Estat.
- 1.2. El concepte de violència de gènere: conceptualització social, jurídica i penal.
- 1.3. Algunes qüestions sobre la Part General i la reforma del CP de 2015
- 1.4. Introducció: evolució de la política penal en relació amb la dona. Des del paternalisme moral fins a la igualtat formal en el Codi penal de 1995
- 1.5. Sistemes de protecció penal de les dones enfront de la violència masclista.

3. Lliçó 2: GÈNERE, TIC I DRET PENAL

- 2.1.TIC i noves formes d'atac
- 2.2. El control i els atemptats contra la llibertat, l'honor, la intimitat i la integritat moral.
- 2.3. El nou delictes d'agruaite o assetjament
- 2.4. El nou delictes de difusió no consentida d'imatges íntimes

4. Lección 3.PROTECCIÓN FRONT A LA VIOLENCIA DE GÉNERE

- 3.1 Anàlisi de la seua regulació legal i les successives reformes
- 3.2 La Llei de mesures de protecció integral contra la violència de gènere.
- 3.3. Conductes delictives
- 3.3.1. El maltractament puntual i el maltractament habitual (*arts.153 i 173)
- 3.3.2. Les lesions del *art.148
- 3.3.3. Les amenaces i les coaccions (*arts. 171.4 i 172.2)
- 3.4. L'agreujant de discriminació per raó de gènere
- 3.5.Conseqüències penals: especial referència a l'allunyament

5. Lecció 4. EL TRÀFIC DE PERSONES I EXPLOTACIÓ: ALGUNES REFLEXIONS

- 4.1. El tràfic de persones: una nova forma d'esclavitud
- 4.2. El tràfic de dones amb finalitats d'explotació sexual: prostitució voluntària i esclavitud sexual.
- 4.3. Tutela penal del tràfic: explotació sexual, laboral i extracció d'òrgans.
- 4.4. Els matrimonis forçosos

6. Lecció 5. ELS DELICTES CONTRA LA LLIBERTAT SEXUAL

- 5.1. Els delictes contra la llibertat sexual com a delictes de violència de gènere
- 5.2. Els tipus delictius.
- 5.3. Qüestions comunes

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	20,00	100
Tutories reglades	5,00	100
Pràctiques en aula	5,00	100
TOTAL	30,00	

METODOLOGIA DOCENT

MD1 Lectura i comprensió de materials lliurats amb caràcter previ destinats a anivellar els coneixements

MD2 Sessions virtuals de reflexió (amb participació del professorat i estudiants)

MD3 Tasques foramtivas d'ensenyament-aprenentatge destinades a discutir sobre problemes jurídics concrets.

MD7 Preparació del treball / proves proposat pel professorat

MD6 Preparació i assistència a tutories individuals i col · lectives (3 h.)

AVALUACIÓ

La qualificació de l'assignatura es realitzarà atenent als criteris següents: 1.- Avaluació contínua (presentació de treballs dins del termini i la forma escaient, participació en classe, realització d'activitats alternatives propuestas...) 60%. 2.- Realització de l'examen 40% La qualificació final serà numèrica, de 0 a 10 punts, articulant-se les notes obtingudes de la manera següent: 0-4.9 punts: SUSPENS (SS) 5.0-6.9 punts: APROVAT (AP) 7.0-8.9 punts: NOTABLE (NT) 9.0-10 punts: EXCEL·LENT (SB) 4.3. Dates d'exàmens. L'examen consistirà en la resolució d'un cas pràctic que es realitzara i l'últim dia de classe

REFERÈNCIES

Bàsiques

- LLORIA GARCÍA, Paz.: La regulación penal en materia de violencia familiar y de género tras la reforma de 2015. Especial referencia al ámbito tecnológico. Revista General de Derecho Penal, 31, 1-42, 2019.
- LLORIA GARCÍA, Paz.: Violencia sobre la mujer en el s. XXI: violencia de control y nuevas tecnologías. Habitualidad, sexting y stalking, (2020), Madrid: Iustel.
- OREJÓN SÁNCHEZ DE LAS HERAS, Nestor.: Delitos de violencia en el ámbito familiar. Las agravantes específicas y prohibición de incurrir en bis in ídem, (2007), Cuadernos Civitas, Thomson Reuters, Pamplona.
- OREJÓN SÁNCHEZ DE LAS HERAS, Nestor.: La circunstancia agravante genérica de discriminación por razones de género, (2019), Iustel, Madrid
- VAZQUEZ PORTOMEÑE, Fernando (DIR): (2016) Violencia Contra la Mujer Manual de Derecho Penal y Procesal Penal, Tirant lo Blanch.
-

Complementàries

- - GÓMEZ VILLORA, J.M.: Protocolos sobre violencia de género, (2019), Tirant lo Blanch, Valencia.
- MAGRO SERVET, V.: Guía Práctica penal de delitos de violencia de género (2020), La Ley, Madrid.
- GARCÍA ARÁN, M., Injusto individual e injusto social en la violencia machista. (A propósito de la STC 59/2008 sobre el maltrato masculino a la mujer pareja), en Constitución, derechos fundamentales y sistema penal (Semblanzas y estudios con motivo del setenta aniversario del profesor Tomás Salvador Vives Antón), Tomo I, Valencia, 2009, passim.
- LARRAURI PIJOAN, E., Igualdad y violencia de género. Comentario a la STC 59/2008, InDret nº. 1, año 2009.
- LLORIA GARCÍA, P.: El delito de trata de seres humanos y la necesidad de creación de una ley integral. Estudios penales y criminológicos, 39, 2019, págs.. 353-402.
- LLORIA GARCÍA, P.: Algunas reflexiones sobre la perspectiva de género y el poder de castigar del Estado. Estudios penales y criminológicos, 40, 2020.
- MAQUEDA ABREU, M. L., «¿Es la estrategia penal una solución a la violencia sobre las mujeres? Algunas respuestas desde un discurso feminista crítico, en InDret, 4/2007, págs. 1 a 15, disponible en <http://www.indret.com/pdf/475.es.pdf>
- MAQUEDA ABREU, M. L., «La violencia de género: entre el concepto jurídico y la realidad social», en RECPC, 08-02 (2006), disponible en <http://criminnet.ugr.es/recpc/08/recpc08-02.pdf>.
-